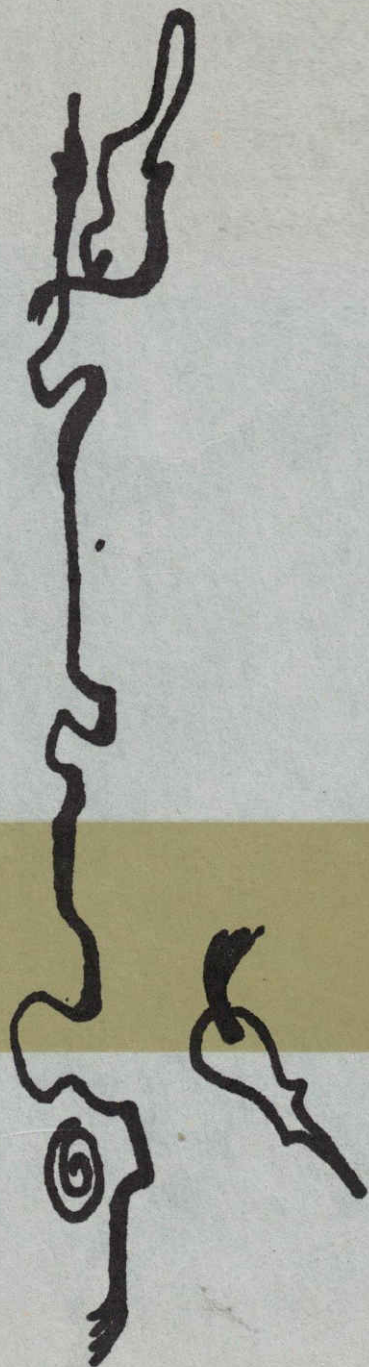
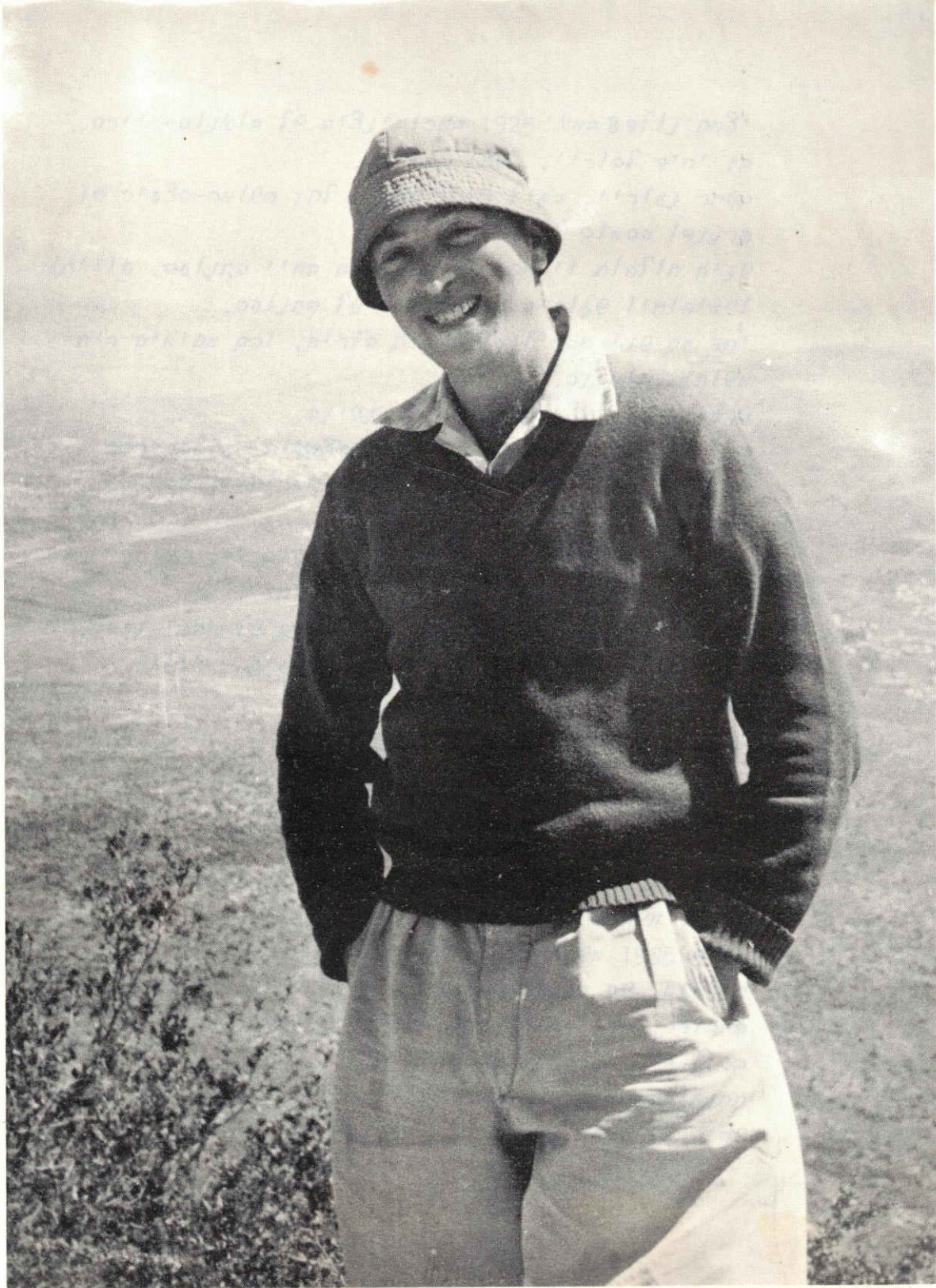

ג' צחק חיטי

מרחוק, מעבר לים האדום.
פסרו של חצילון חיי אנוש לא נבקע. אקס יפטר - הננוחק?
נבכה זכרו של רע, שכה האר גרלו בהיות רעסי חיי
האחרונים, לוטי נכר, הרחק מאביו.
עתה - יאסל לביתו הקבוצי.
ב' ת.
בו אלו אק מלותינו המאסות שנאספו בחברת זו.
אמעבר לבו...

קבוצ חצור
חורג חשב"צ

יזחק נולד ב-8 במאי 1925 בפרובינציה של באלאנס-אירס.
בו יחיד להוריו, (שתי אחיות).
בשנת 1948, בגיל 9-10 מצטרף לקו השומר-הצעיר סו
פרננדו הסמוך למקום מגוריו.
שנים חולפות ויזחק בין הפעילים בחיי התנועה. הוא ייתן
לעליותיו שזריק בהתפתחותה של התנועה.
יחד עם שני חבריו עוזב בית הוריו, והם מקימים בית
מגורים, קולומנה.
טרם עליתו נמצא בהכשרה בארגנטינה.
במאי 1948, בעצומה של מלחמת העצמאות, עולה ארצה
בעליה ב' ומצטרף לזרעיו הליטוני-אמריקאי, שהתרכז
אותה תקופה בנגבה.
מראשוני המשימי התנועה מבישת הצדק. אמריקאים,
שהעפילו למרו אמנוים לצדק הקבוצית.
כל תקופת מלחמת העצמאות נלחם לציבם של חברי נגבה.
לאחר המלחמה נשלח לזרעיו לשני רכזים - אילון
אמברות.
יזחק קבל הכשרתו בקבוצת אמברות.
בסוף 1949 התרכז הזרעיו בעלי קאס סמוך לנקודת
קבוצת געש כ"ק.
אותה תקופה עובד בהסגן אביקום במרבית חברי קבוצת
עם הקמת נקודת הקבע, יזחק בין מקימי ומרכזי גו
הירק. משתתף בפולאת עזרה בקבוצת גבולות.
בשנת 1955 משתתף בפולאת המקובצת שהקימה את קבוצת
חורשים, שק רכז את גו הירק והיה פעיל בחיי המשק
החברה, פעיל רבות בשטח הפוליטי ובעצוב צמות הקבוצת.
בסוף 1959 עבר עם משפחתו למצור.
תחנתו האחרונה - בקור אצל הוריו בבלאנס-אירס. לאחר
שהיה שלטון נטר בכ"ג חלו תשכ"ו 18.11.65.

גם מבצע לחלי המר מן הבור
מחשבתו לא מדע לה מנוחה.
זה הרגל האבות לחשב ולקפר
ולדאג דאגת מחר.

זה הרגל האבות לא לומר נואש.
רק לומר דברי איש ואב.
זו חיות ישותם שחדרה כעש
בצמקי הימים וזרקי.

ממאה יעקר ונפל קרות.
ובאחרון לא יוכל הכנע.
קשים. קשים האבות למות.
כאלון הקשה הקרע.

הפרדי. כי בא סוף. הוא מביט בך. עד קץ
נוצצו אישוניו החיים.
כי האב לא ימות. כי הוא אב לאין קץ.

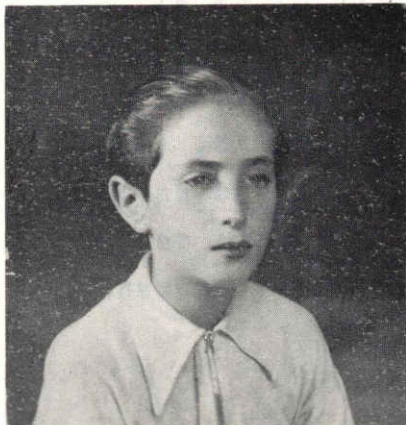
נ. אלתרמן

הנה כבר חלפה שנה מאז הגיעה אלינו בשורת איוב.
הוכינו בתדהמה. עד היום ממאן הלב להאמין איך קרה
הדבר, ועל אחת כמה וכמה להשלים עם סר הגורל.

אתה יצחק, שכל כך קשה היתה לך הפרידה הזמנית מאתנו,
מהילדים הרכים שכה אהבת. יחד עם זה הרגשת את חובתך
לבקר את הורייך הזקנים ולנחמם בעת זקנה. היית שסוע
בינינו. חששת להשאירנו אפילו לפרק זמן קצר. ימים
ספורים לפני נסיעתך דאגת לעסוק הילדים. במכתבך
האחרון שהגיע אלינו ימים אחדים לאחר מותך, משתקפת
דאגה וחרדה לנו. הרבית לשאול איך אנו מסתדרים, איך
הילדים לומדים. תארת את מצב המשפחה שמה. אפילו לא
הופיע שמץ של רמז שאינך מרגיש טוב, חוץ מהעייפות
שהבינונו כי כרוכה היא בסרדות הנסיעה.

כשהמשפחה שמה ראו את חולשתך, וייצעו לך להסאר
תקופה יותר ארוכה לשם רפוי והבראה, התמלאת כעס שלא
ידעו איך לשכך את חמתך. עז היה רצונך לחזור אלינו
מהר, לנוף הטבעי שלך ולחייק המשפחה שבעמל כה רב
בנית וטפחת. כהרף עין באה יד הגורל והתערבה במהלך
החיים. נלקחת מכלנו, מהורים שלא שבעו מלראותך, ממני
ומילדים רכים שבגיל כה צעיר היו צריכים לסעם טעם של
פרידה נצחית. פרידה שאינה יודעת רחמים.

לא קלה מלאכת סכום חייו ופועלו של אדם, כל שכן אדם
קרוב ויקר ללבך. סתימת הגולל
על חבר היא קשה מאד. אך יחד
עם זה שבעתיים קשה השתיקה
העצורה. הרגשתי בהכרח לכתוב
שורות אלה, במיוחד שלא ניתן

לי להיפרד ממך ברגעין הקשים ביותר. פרידתנו היתה
באמירת שלום לפני ההמראה במטוס. עולמנו מלא אסונות,
אך כמה קשה האסון כשהוא פוקד אותנו.

בכל פרשת חייך עברו כחוט השני השאיפה והמאבק
להגשמת צדק ויושר. לא השלמת עם כל עוול, ויהה הקטן
ביותר. התאחדו באופיך החזון והמעש. כל דבר שחשבת
לנכון, היית מוכרח לבצע אותו. הסתגלנות והפשרה היו
זרים לרוחך. על כן לא פלא שכבר בגיל צעיר, היית אז
רק בן תשע או עשר כבר מצאת את דרכך לשורות התנועה,
שצעדה את צעדיה הראשונים בארגונינו. למרות האוירה
המתבוללת ששררה בביתך, ואוירה בלתי אוהדת לתנועה
בסביבתך, מצאת בתנועה בטוי להגשמת רעיונותיך
ומאוריך.

כשבית אבא ואמא הביאוך לסתירה עם מלוי חובתך לתנועה,
לא הססת לרגע ועזבת נוחיות ובית הורים. יחד עם עוד
שני חברים הקמתם בית משותף. גם לא נרתעת מלעזוב
למודים שהצטיינת בהם, והיו יקרים לך, וכולך התמסרת
לעבודת התנועה. שלבת פעילות עם אהבה לספר.

נסייתך לציור התבטאה בקשוטים לקן. אז בא הקרע עם
המשפחה. כבן יחיד הם רצו שתעזור לאבא במסחר.

חלפו שנים, הקמת משפחה משלך, והיו ילדים. רק אז
השלימה משפחתך עם דרכך. נשבו רוחות חדשות בקרב יהודי
ארגונינו. הם אפילו היו גאים בבנם שהגשים את
הציונות. אז הרגשת כי חובתך לעודד את ההורים.
הרבית לכתוב להם על הבת הראשונה שלנו, נכדתם הראשונה.
התגאית בפניהם על הילדים. גם בימיך האחרונים כפי
שהם כותבים לא הפסקת מדבר עלינו על הקבוץ, המשפחה

והילדים, הם כתבו: "הוא היה אצלנו בבקור, אך לבו היה עם הקבוץ, עם דבורה ועם הילדים". בכל דבורו זה היה ניכר, ובכל מעשיו, ברגעיו האחרונים דבר בעברית וחבל שלא יכולנו להבין אותו". וחבל שברגעים קשים אלה של חייו לא יכולתי להיות על ידו. כמה קשה היה מצבו שמה. חזר אליהם לראותם, אך הם כבר היו זרים לו לדרכו. אחותו כותבת "היה בן מסור להוריו, אה טוב, תלמיד מצטיין. אך הכרנוהו מעט. נפשו היתה בתנועה. בחוג חבריו בטא את מחשבותיו ודעותיו. אחר כך עם העליה, ההתמסרות לקבוץ, למשפחה, שהקים, אתם החברים שלו ואתם הכרתם אותו יותר טוב מאתנו. ועל הכל תיטיבו לספר עליו יותר מאתנו".

דרכו בקיבוץ לא היתה סלולה וחלקה. יש דרכים שאינן סוגות בשושנים, והאדם סולל לו את דרכו לבד בעמל רב. כך היתה דרכו של יצחק. רצון עז, עקשנות לבצוע מקסימלי. אך מה שלקח על עצמו עשה בכל להט הנפש, בדיוקנות שנראתה לפעמים מופרזת, אך היה חלק מישותו. הקנאות למלוי עקרונות, הובילה אותו למלחמה ללא רחם נגד תופעות לוואי שליליות של המציאות הקבוצית כגון הפרת השתוף, עבודה שכירה וערכים אחרים שהתנועה דוגלת בהם. למרות הסכסוכים ואי נוחות שמאבק זה גרר אותו, לא היה יכול להשלים. חסר היכולת שלו להתפשר עם המציאות שמש לו כאבן נגף בדרכו והרחיקה אותו מחבריו הקרובים ביותר שאתם הלך כברת דרך ארוכה. נפשו הסוערת לא ידעה שלווה. עינו הבוחנת והבקרית מצאה לה תמיד שטח פעולה למלחמה. בלהט נפשו זה נשרף, נתקפה פתיל חייו.

בחיק המשפחה ובעיקר בילדים מצאת את השלוה הנפשית.

כשמשוהו בקיבוץ היה מקומם אותך. כמה שמחת בגידול
הילדים, ובהתפתחותם. היית גאה בהישגיהם, וכואב כל
כשלוך שלהם. מה צר שלא יכולת ללוות את דורוך
בלמודיו הראשונים ברכישת הקריאה, והכתיבה, שטחים
שכה היו קרובים ללבך. הרבה ידיעות שהילדים רכשו עד
היום, הם מייחסים לך, שאתה הקנית להם. כל כך הרבה
שקדת להקנות להם ידע ולטפחם. כמה ששמחת שדינה כמוך
אוהבת ספר ויכולה לשקע בו.

כמה צר לנו שלא זכית ללוות את אורי לגן שלו. הרי
היה פחות משלש וחצי שעזבת אותנו.

מה גדולה האירוניה שבעצם ההכנות הקדחתניות לנסיעה,
עוד הספיק לברר אפשרויות של השתלמות בשטח הקריקטורה.
עשה תכניות לכשיחזור בשטח זה מצא לעצמו בטוי עצמי
לאחר שנים רבות שעזב את הציור מחסר זמן פנוי. כדרכו
תמיד, השאיפה של בטוי עצמי התמזגה עם הפעולה. הרצון
לצייר חזר בו עם עבודתו בעריכת "במפעל". שוב לעג
הגורל. כל התכניות נגוזו.

בכל שלבי ההכנה לנסיעה, חשש למצב הכללי בארגונוטינה.
פחד בשל מסמכים. כרסם בו מן פחד שלא היה נראה
ריאלי, אך נדמה היה שנבע מהדייקנות שלו. והנה הפחד
הזה הפך לממשי ביותר בצורה אחרת.

יצחק יקירי - לדברים חמריים לא שאפת... לא לנוחיות
- אפילו. בזת לאלה שכל חיייהם נתונים בסבך הדאגות
האלה. לילדיך היית אב מסור ואהבת אותם בכל לבך.
דאגת לנו. לי היית חבר נאמן ואוהב, שותף לדרך חיים.

היו לך לבטים רבים. שתפת אותי ואת בני משפחתי
הקרובים לקבוץ בלבטיך. לא תמיד מצאנו מוצא משותף,

דרישותיך היו גדולות. דרכנו לא היתה קלה, הרבה פעמים היא היתה זרועה חתחתים, וכל אחד מאתנו סלל לו את דרכו לפי תפיסתו.

כשהדברים הגיעו לעקרונות יקרים לך, הלכנו בעקבותיך בתפושך אחרי הגשמה יותר מלאה של אמיתות חייך. כחייל העומד על משמרתו, כן שמרת על ערכים בלי להתחשב בנוחיות שלך והקרובים לך. לא קל היה לנו הדבר. אך מי כמוני יודעת שלא יכולת אחרת.

בתקופה האחרונה עד הסוף לא ויתרת על דבר. מלאת את כל חובותיך עד תום. עבודה, קבוץ, משפחה, מפלגה, קריאה. אפילו העבודה בגינה לא נעדרה. לה היית מקדיש את השעות המוקדמות של שבת בבקר וחגים. במקום לנוח, היית קם לעבוד בגינה, והאדמה בבית הישן לא נתנה יכול רב.

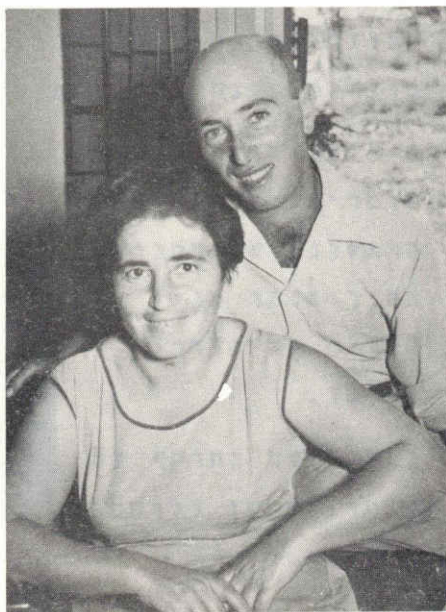
כמה צר שלא זכית לראות את הפריחה ב"שכון החדש" כשהאדמה טרם נוצלה והפרחים שופעים. כמה קשה שאינך כדי להתחלק בחוויות המשותפות.

באיזה חסר רצון נסעת לארגנטינה, ארץ שהתנכרת לה. רק נסעת למלא את חובתך למשפחתך. השליחות שלך טרם נסתיימה, ובא הסוף המר. הגורל לא סיפק בידיך להשלים את הבקור ולחזור אלינו לנוף שהיית שייך לו, לילדים שכה אהבת, ואנו היתמנו.

מה קשה להמשיך בדרך בלעדיך. נחמתי בילדים שגדלו, והם יהיו המגשימים של הדרך שבחרנו בה ללכת.

הילדים ואנו זוכרים אותך באהבה בכל, כפי שהיית
לנו חבר ואב מסור. בהערצה נשמר על מפעל חייך,
שנפסק בטרום עת, כשהנך שופע רצון חיים.

ד ב ר ה

ס' כ' ע -
כי איננו

נדהמנו ונחרדנו עם קבלת הידיעה כי יצחק חייסי,
חבר חצור וממייסדי קבוצנו - איננו. למן אותו רגע,
שוקע אתה בהרהורים ובמחשבות על גורלו של אדם, על
דמותו של חבר שהלך ועל תקופה בה הוא צמח ונאבק.
שמו של יצחק קשור בתקופה מלאת תלאות וסימני שאלה
בדרכם של בני אדם כולם, ובפרט של אנשי התנועה.
היתה זו תקופה של תוסר מוצא והמשך לבוגרי התנועה.
היו אלה שנות המלחמה השניה ומיד לאחריה. שערי
הארץ נעולים. מי נתן אז את דעתו לגורלם של בוגרי
תנועה בישוב יהודי נידח. אך הם חיפשו ונאבקו על
מוצא. לא השלימו עם רוע הגזרה, כי אותה התנועה לא
תצליח להעלות את בניה ארצה. השלמה עם מחשבה כזאת -
כמוה כאבדון. ואכן - רבים אבדו לדרכה של התנועה.

יצחק נמנה על אלה שנאבקו בעקשנות ובהתמדה על
חפוש מוצא. ומצא.

קומץ של חברים עזב בית אבא ואמא, והקים בית שתופי
"בית שומר". יצחק היה בתוכם.

קבוצת חברים יסדה חוג, להאבק על דרכה של שכבת
בוגרים. יצחק ערך את עלונה, "הניצוץ".

ב-1946 יצאה קבוצת
שומרים להכשרה
הראשונה של התנועה.
בתוך אותו סנין
חברים לא נעדר
מקומו.

יצחק עמד בתוקף על
דעתו. עקשן ולוחם.

אהב ספר ומשך בעט. לא פעם אותה העקשנות היתה לו
לרועץ והכבידה על דרכו בחיים. הוא לא ויתר כשהיה
משוכנע כי הצדק אתו.

כמיהתו של יצחק לחזור ולראות את משפחתו, ממנה
ניתק עצמו בסערה לפני כשני עשורים, הנה התגשמה.
אך הגורל התאכזר שבעתיים.

הנה סוף סוף, הוא הגיע לעיר מולדתו, למשפחתו
כמוכיח כי דרכו נכונה וצודקת. לא הספיק אלא
לסעום את טעם הפגישה והוא נלקח מכולם.

כזה היה יצחק. וכך נזכור אותו.

עזרא רבינוביץ.

חברים! הורים! בנים! הרשו לי בזה להפר את דממת האבל, בה אנו שרויים לרגל פטירתו הטרגית של חברינו יצחק חייטי ז"ל.

אין תנחומים בפי לרעיתו וילדיו אשר כה זקוקים לו.

השכל לא יקלוט והלב ממאן להאמין איך קרה הדבר? הלא תמול שלשום רק נפגשנו... עבדנו... ושוחרחנו... כה רגיש היית למתרחש בעולם, בארץ, ובקבוץ. כה דאגת למשפחתך ולביתך שהקימות.

מאושר מהנחת שתגרום להוריך על סף זיקנתם בביקורך מארץ הקודש.

כמנצח עמדת להופיע בין ידידך, אשר לא כמוך, בחרו בדרך הקלה והפשטה ביותר, בלכתם אחרי פיתויי שפע בארץ רחבת יידיים בה נולדת.

כבר בנעוריך נמשכת לשורות התנועה, אשר חרתה על דגלה גאולת העם, צדק, ויושר סוציאלי. במלא תודעתך ידעת כי בן אתה לעם סובל והצגת את מטרתך, אשר דרך עקלקלות היה עליך לעבור עד הגיעך הלום. ואתה לא נכנעת.

בעקשנות ובסבל התנסית בעבודת כפים קשה ומיגעת שלא ידעת קודם.

בכל מצפונך הטהור התמסרת למלאכת היצירה וצעד צעד התקדמת בהפרחת השממה ובנין הארץ. תרמת נאמנה לבנין ביתינו המשותף שכה גאה היית על התבססותו הכלכלית וגיבושו החברתי.

ברוח טובה תמיד, קבלת עצת חבר, הערה צודקת, ולפעמים
גם הלצה כי היתה סגולתך להבין לזולת מבלי לחשוך
בכוונותיו.

פניתך לחבר, אפילו לילד, היתה תמיד אדיבה והוגנת.
סביל ומאופק ברגעי התרגשות. סגולות אילו אפיינו את
פשטות הליכותיך בשורות צועדי הראש בחברה הישראלית
והנה באמצע הדרך, במלא אונך צנחת מבלי קום.

האמנם לא תחזור? לא תתהלך בשבילנו? לא תהנה מזיו
השמש? לא תשמח בהשגי ילדיך האהובים, ולא תהיה להם
לעזר?

מה צר לנו לראות את ילדיך מיותמים ואת דבורה
ביגונה. אם כי הם חלק בלתי נפרד ממשפחתנו הקבוצית
הגדולה ולא יחסר להם דבר הלא להחליף להם אבא לעולם
לא נצליח...

ואתה בעפרך שוכן שנת עולמים.

יהי זכרך ברוך, שריר וקים בתוכינו לעד!

צבי מ.

היאומן? האין זה רק הד איום מעבר לארצות וימים?...
 לבי לבי על יצחק, שמשאלת לכו זה 18 שנה לראות את
 הוריו בעודם בחיים לא התמלאה, ממש באותו יום שעמדה
 להתגשם. יצחק נסע עם תודה בלב לקבוץ על שאפשר לו
 למלא חובתו, הרגשתו, ומשאלתו האישית והמשפחתית,
 ובאיזו אכזריות שחק אתו הגורל, אם יש כזה, נסע ולא
 הגיע. היתכן מצב אכזרי יותר.

לבי לבי עם משפחתו בחוץ לארץ, עם הוריו הזקנים
 והחולים. צפו לבנם לאחר חי שנים שלא ראוהו. קוו
 למצא ערוך לנפשם

בערוב ימיהם ו...
 האפשר לבטא
 במלים את גדל
 צערם והזעזוע
 שעברו עם הוודע
 גורל בנם יצחק
 עם הגיעו לשם.
 במצב זה נראית
 לי השתיקה
 מבטאה יותר

תחושת התנחומים מאשר המלה המרוכרת.

אין מלים היכולות לבטא את גדל הצער.

לבי לבי עם דבורה ששכלה את בעלה ואב לילדיה.

מתוך חרדה לגורל הוריו של יצחק הוא הקדים לנסוע

לבד ודבורה נשארה עם הילדים. היאומן שזה הסוף?

לדבורה אנו רק יכולים להגיד את אשר היא ודאי יודעת

היטב שבבית הקבוצי תמצא את נחמתה. לך ולילדיך נדאג כולנו שיחם לך בבית הזה.

ואחרון אחרון הילדים. מהם פשעו המסכננים? ילדים תמימים אלו, אשר ברכו בשמחה את אביהם בצאתו לדרך לראות את הסבים והסבתות והדודים והדודות מעבר לימים, וקרו לקבל מאבא שלהם הרבה גלויות מצוירות מהדרך, והרבה הרבה ספורים על הדרך ועל הארצות השונות בהן עבר, ולבסוף יחזור עם הרבה הרבה מתנות. כמה אפשר היה לראות בעינייהן התמימות. מה ואיך אפשר להסביר להם מה קרה? האם יבינו? האם ישלימו? ועוד הרבה שאלות ישאלו.

אני בטוח, שבתי ילדים ומטפלות יעשו את כל הניתן לעשות, דבורה את כל אשר לאל ידה לעשות. הקבוץ ודאי יעשה את הכל - האב... יחסר.

הקבוץ התייתם מאחד מחבריו ואין כמו קבוץ שיכול לשפוט את חבריו לפי מהותו הפנימית.

יצחק היה איש קבוץ נאמן ובעל הכרה פנימית ואידאית מסור בלב ונפש לרעיון הקיבוצי.

היה בין ראשוני העולים מארגנטינה ובין מייסדי הקבוץ השומרי הארגנטיני הראשון - קבוץ געש. בנאמנותו לקבוץ ולדרך הקבוץ המשיך את דרכו בקבוץ חזור, ולא כרבים מאותה עלייה אשר בהתקלם בקשיים ראשוניים של קליטה בארץ, מצאו את דרכם העירה או חזרה לארגנטינה.

יצחק קשר את גורלו עם הקבוץ מתוך הכרה עמוקה ובלתי מעוררת.

יצחק היה אחראי מאד מאד בעבודתו, כל עבודה שעשה,
עשה אותה באחריות ובדיקנות ותמיד מתוך חפוש אחרי
שפורים אשר בעקבותיהם גם הספקים יותר גדולים.

יצחק היה במשך שנה עורך העתון "במפעל" וכדרכו
בעבודה עשה גם את זה באחריות ובעקביות בלתי רגילה
במשך שנה שלמה. כל הכבוד לו.

המומים אנו עומדים לנוכח הידיעה המרה הזו שיצחק
איננו. הלב סמאן להאמין.

נשלח תנחומין למשפחה בגולה.

הקבוץ כולו אבל עם דבורה והילדים על מותו של יצחק
ללא עת. בבית הקבוצי תמצאו את הנחמה.

י ה י ז כ ר ו ב ר ו ך !

אריה ג.

כאשר נכנסתי לתנועה (1935) פגשתי את י צ ח ק מלא
התלהבות מתנדב לסייע לי בצעדי הראשונים. אני זוכר
את היום הראשון, עת ליווה אותי לאוטובוס והוכיח לי
כמה טוב ללמוד עברית וכמה יוסיף לי זאת...!

י צ ח ק אהב להתמסר ללימודים ועשה זאת בשקידה רבה.
וכאשר למד איזה דבר שתף את כולנו בידיעותיו.

בתקופה מסויימת אחר שקיבלנו עניבות שחורות, קמה
בתוך שכבתנו, תנועת מחאה נגד השאננות וקריריזם.
היינו 3 חברים בסה"כ שהרכבנו את גרעין הקבוצה
התוססת הזאת. יצחק, כאחד מהם, קבע את שם הקבוצה:
"הניצוץ" בדומה ל"איסקרא" של לנין..

חיינו בתקופה הזאת היו מלאים חוויות משותפות.
הדפסנו חוברת "הניצוץ" הינו נפגשים בבית חברה אחת
ומקימים דפוס:-

מרתיעים דבק דגים לפי הוראות ש י צ ח ק קרא באיזה
מקום ויוצקים אותו בתבניות שטוחות מעבירים עליו את

הכתב, בעזרת דף
כתוב בדיו מיוחדת,
כך, אחרי עבודה
מיגעת היתה מופיעה
לאור חוברת ובה
מאמרים פרי עטם
של שלושתינו.
כמה גאוה, כמה
סיפוק, כמה אחרוה
הפקנו מעבודה זאת!!

מה כתבנו?: קריאות להתעוררות, ביקורת לססיות, היינו מגלים פרשיות - היינו אפילו מנהלים מדורים טכניים.

אני זוכר פרקים של "איך לכרוך ספרים: של יצחק עם דוגמאות מצויירות, בין היתר. הצלחנו להוציא לאור כ-5 - 6 מספרים של החוברת - והפסקנו בגלל תרם של המוסדות נגדנו... אחדותנו החזיקה יפה מעבר לתנודות הזמן, למרות שלא התכנסנו במסגרת רשמית או מופגנת, הצטיינו באחדות דעות בחתירה להגשמה, להקרבה עצמית ולהתנדבות. כך המשכנו להכשרה ולקיבוץ.

כאשר אני פונה בזכרוני לימים ההם אני רואה את י צ ח ק מרוכז בשירה, רציני המלווה את השיר באגרוף קמוץ.

ישראל גרסה לתמורה גדולה ביחסינו בין חבר לחבר, בין רעיון להגשמה - הגענו בתקופה של תמורות - 1948 - 1947. כל אחד נדרש לנשק, לעמדה מרוחקת, לחברה חדשה במסגרת זרה. דרכינו נתרחקו - ובכל זאת הינו כמהים לדעת אחד על חברו בפגישותינו.

געש קיבץ את חברתנו בחזרה. נכון זאת לא היתה אותה חברה עליזה ומשותרת כמו אז. רובנו נשארנו, טבילת אש אכזרית וקוצר רוח שלא קל להפיגו.

יצחק לא נטה להשלים עם המציאות החדשה המתפשרת עם החולשות הקטנות של החברים. הוא תבע יותר, הוא מחה נגד כל סטייה. הוא נשאר עומד על המשמר אפילו בדברים שאנו, חבריו הקרובים השלמנו אתם. ידענו שאפילו אם יש גרעין של אמת בדבריו, המציאות מחייבת לגשת לחבר בחיוך ולא בהטפה.

דרכינו נפרדו, יצחק פנה לקיבוץ חצור. עקבנו אחרי
השתרשותו וידעתי שקשה יהיה לו, הצעד שלו חמור היה.
וחוסר הפשרות ציוה לו לנטוש חברתו הטבעית ובגילנו,
לכבש מקום בחברה אחרת, זה מעשה נועז וכמעט מחוסר
תקוה. ובכל זאת ידעתי שליצחק יש היכולת להתמיד
והכח להתגבר...

הסוף האכזרי הפתיע אותנו קשה. לא מגיע לחייל לסוד
נסיון ומנוסה כמוהו לפול כה רחוק מהחזית.
רק נשאר לנו להתאבל על האבדה. נפל חבר יקר. יכולנו
לחלוק עמו בזה או בזה, אבל ידענו: הוא היה כולו
שלנו. הוא היה כולו במחננו.

י ו ס ף ל ו ב ן

הכרנו אותך יצחק, הכרנו אותך בפגישות הקצרות שלנו
 בחוג המשפחה. פעלתני היית, מלא מרץ. מסור למשפחה.
 לילדיך הענקת חום אבהי וחנוכי. עקרונות הקבוץ היו
 נר לרגליך. נשרפת בלהט האמונה בחיי הקבוץ. כל ססיה
 קלה מהעקרונות היתה פוגעת בנפשך, היה איכפת לך.
 אך אותה תבערה של אכפתיות הותירה בך צלקות לא
 מעטות, ואנו במשפחה התלבטנו בלבטיך, וממרחקים קוינו
 שתמצא את חוף המבטחים ובו שלווה למאבק הנפשי
 ומצאת. תמיד שתפת אותנו באופיו וביופיו של קבוץ
 חצור, על הנוף היפה שלו, החומר האנושי הטוב והרמה
 התרבותית הגבוהה של חיי החברה.

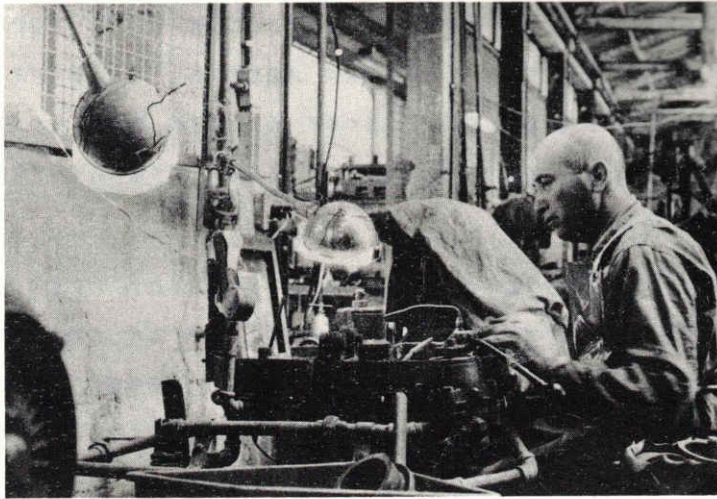
חפשת מקום עבודה שיתן לך את מלא הרגשת השותפות
 במערכה הכלכלית בקבוץ. כמה התגאית בכנין החדש של
 המפעל. בהישגי ובשכלולי המפעל. נרתמת בעול עריכת
 העלון, חשנו את ספוקך מכל היש הגדול שנוצר.
 ולפתע נתיתמנו, ילדיך הרכים אבדו אב ודבורה שותף
 לחיים.

ילדיך צריכים כבר בעודם צעירים ליטול את ברכת
 הפרדה. ואנו חסרי אונים מול זעקתם שאינה נשמעת,
 אך היא בתוך תוכם מקננת.

דברי נחמה, השתתפות בצער, דברי הסבר, אין להם
 משמעות לגביהם.

אך לך דבורה נאמר חזקי והיית להם כאם וכאב כאחד.
 ננצור את זכרך יצחק לעד.

המשפחה בעין השופט.

אני יושב
במסרד
המפעל
ומתיעץ עם
שרה על
עיסוד העלון
- או, מחלק
אותו בין
תאי הדאר.
לפני עומדת
כל הזמן
דמותו של

יצחק. הרי רק לפני כמה שבועות היה הוא עושה דברים
אלה.

...ישבנו על יד השלחן שבמחסן, והנה הוא, כעורך
הקודם של "במפעל" מסר לי איך הוא היה עורך ומוציא
את העלון. אני, שמעולם לא עסקתי בעריכה, הקשבתי לו
בקשב רב, והוא עמד על כל הבעיות ותאר את כל
הפעולות הקשורות בהוצאת העתון. אף פרט לא שכח.
וכשנגשתי למלאכה היה לי הכל ברור. עד כדי כך ידע
יצחק למסור את הכל.

...ליצחק היתה דרך מחשבה "מהפרט אל הכלל" והוא ידע
לחשוב על כל דבר בפרוטרוט. הדאגה והחרדה לפרטים,
היתה נראית לפעמים מוגזמת, אך אם אתה היית צריך
לעסוק בדבר ולבצע את הפעולה, ידעת איזו מסירות
הושקעה במחשבה זו וכמה חשוב לבצוע כל פרט. אני
נזכר איך היה דואג ומתרוצץ, כאשר במכונה שעבד בה

חלה איזו תקלה. כל רגע בעבודה היה לו יקר. על כן לא היה עוזב יצחק אף פעם את העבודה, עד שידע. מה עליו לעשות למחרת בבוקר. באיזו נאמנות היה עובד ומתגבר על חולשת גופו. אלה כוחות נפש רבים השקיע כדי לכבוש לו את העבודה.

במסירות לעבודה באה לביטוי צמידותו הרעיונית החזקה לתנועה ולקבוץ. הוא היה בין ראשוני התנועה ובין מיסדיה בארגנטינה, ואחד משלושת מפלסי הדרך לראשית עליית הבוגרים משם, כשערי הארץ היו סגורים במנעול על ידי המנדט הבריטי.

במתח רב חי את ההתפתחות הפוליטית בארץ והיה ער מאד למאבקים של התנועה. לא פעם ביטא את זה בשיחות הקבוץ. הוא למשל, כאב מאד על תוצאות הבחירות, שהנחילו לנו אכזבה. חשב ודיבר על כך הרבה.

יצחק היה גאה על התפתחותו של "אמן" וחלם על שיגשוג נוסף של המפעל ועל שיפורים נוספים בו.

כעורך העלון ראה את משימתו העיקרית בהעמקת ההזדהות של החברים עם בית החרושת, כמפעל בעל ערך סגולי בקבוץ. וכך כתב ברשימתו האחרונה בעלון:

"...אנו מפעל גדול. כל אחד עובד בפינתו, מבצע את המוטל עליו. רוב החברים יודעים מעט על המתרחש בפינות אחרות. העלון משתדל למסור אינפורמציה - לעתים איזו שהיא תגובה - כך מוסר איזו תמונה כללית. ... ברור שזה לא מספיק. העובד מוכרח להגיע להזדהות עם עבודתו, לאחריות עצמית. עליו להכיר את השלבים השונים של תהליך הייצור ועליו לחשוב כיצד להתקדם

בעבודתו. לפי דעתי, יוזמה ודאגה של העובד להתקדמות
בידיעות טכניות ובתפוקה, חתירה לעבודת צוות - היא
עוד משימה העומדת לפנינו".

מה שמח יצחק על נסיעתו לבקר את הוריו הזקנים, ואת
משפחתו. כמה מלא תודה היה לקבוץ על שאיפשר לו לערוך
ביקור זה. לתנועה בארגונוסינה שצפתה לבואו היה מביא
את בשורת החלוץ המגשים בקבוצו, מתוך הכרה רעיונית
עמוקה. לחבריו שעזבו את תנועתו היה מוכיח בגאווה
כמה נכונה היתה דרכו.

והנה על סף תקוה זאת, כרע.

בעלון הראשון שהוצא לא בעריכתו של יצחק, לפני
חודש, היה כתוב:

"במפעל נפרד בזה מעוררכו הקודם - יצחק ח'. במשך
שנה תמימה ב-22 גליונות, דאג במסירות לספק
לנו אינפורמציה, להעלות בעיות ואף לראיין
הרבה חברים, שמסרו על הרגשתם במפעל והציעו
הצעות לשיפורים.

"הוא עזר לנו להתמצא בנעשה, ועל כך - יבוא
על הברכה. נקוה שעוד יחזור לתפקיד זה. לפני
נסיעתו לביקור משפחתי נאחל לו שיהנה, ינוח
ויחזור בכוחות רעננים לתפקידו באמן".

ואין הלב רוצה להאמין שאיחולים אלה התבררו בצורה כה
טרגית...

חיים מ.

גורל בלתי נתפס קטע את חייו של יצחק באמצע הדרך.
אפיינה אותו, דבקתו בהכרתו הרעיונית ועקשנות בלתי
מתפשרת למימושה. תכונות אלה עוברות כחוט מקשר בכל
תחנות ונסיבות חייו.

זכורני פגישתנו הראשונה בחצור, בבית התינוקות. היינו
שכנים באותו חדר ויצחק הופיע לבוש בחלוק הכחול
הידוע, וטיפל במסירות בדורון התינוק, כי דינה
היתה קטנה ולא רצתה לוותר על קרבתה של דבורה. אין
זה מן הדברים הקלים להיות אבא לשני זאטוטים ויצחק
למד בשקדנות להיות לאבא מופתי. בסבלנות ללא גבול
ומסירות גדולה טיפל בילדיו.

הבילוי העסיק אותו ועייף אותו מאוד, אבל הוא גם
לא רצה לוותר על קריאת עתון וספר, לכן השכים קום כי
הויתור והפשרה היו זרים לו. יחד עם דאגתו לשלום
הילדים היתה בו מידה גדולה של התחשבות בזולת. הוא
גר בבית שדייריו התחלפו לעתים קרובות, והיה מסביר
לכולם שכך הוא מנהגם של ילדים - להרעיש בזמן
משחקם. אף פעם לא תבע דברים לעצמו או למשפחתו על
חשבון אחרים.

אחרי לבטים בא לאמן ועבד שם ברוב שנותיו בחצור.
הדברים לא באו ליצחק בקלות. הוא התמחה בבדיקת מוצרי
השקיה והודות לעקשנותו האופיינית הגיע להישגים. מי
לא זוכר אותו לבוש בגומי מראש ועד כף רגל, בחורף -
ועם מגבת מסביב לעורף בקיץ, רכון על מכשיר הבדיקה.
וכאשר הכל הלך חלק, באיזה סיפוק היה משתף את כולם
בהנאתו, על שערימות של מצמדים בדוקים נערמו על ידו.

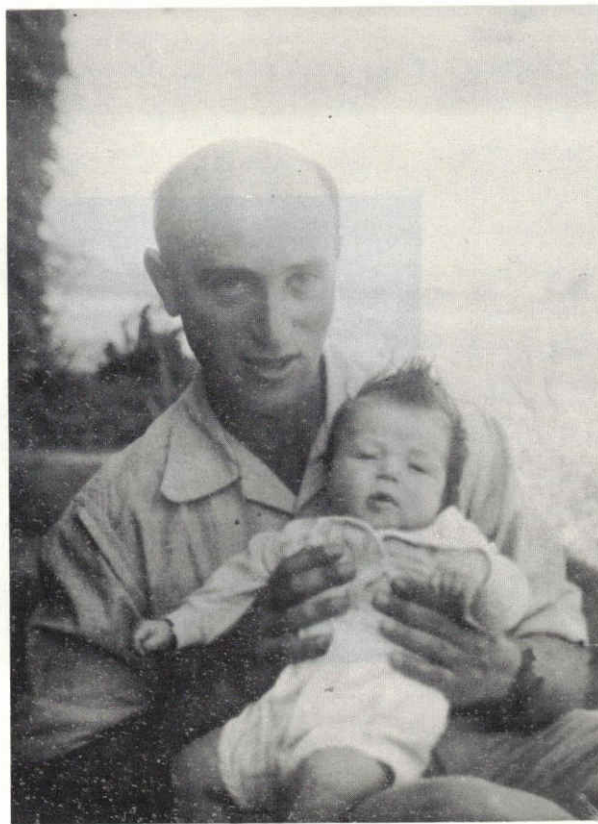
טובת הקבוץ היתה קרובה ללבו ולכן תמיד השתדל לעשות את הכל על הצד הטוב והיעיל ביותר. בשנים האחרונות חפש גוון ועניין נוסף בעבודה ומצא זאת בעריכת העלון "במפעל", עבודה שהוא הקדיש לה הרבה מרץ וכשרון, אף אם לא תמיד העריכו את דרכו המיוחדת והעקשנית.

יצחק היה חבר תנועה וקייבוץ נאמן ובלתי מתפשר, ותמיד נענה לתביעות הקייבוץ. זוכרני איך הופיע עם שני ילדים קטנים בגיוסים בפרדס ובשדה, ואחר כך אפילו עם שלשה, כאשר הוא ודבורה נושאים את אורי לסירוגין על הידיים. היה חבר נאמן במפלגה, ער למתרחש בבית ובחוץ.

היה בו רצון עז לתרום את חלקו, דבר שידענו אך מעט לנצל.

כזה היה יצחק. ואין לתפוס שלא יחזור עוד...

צבי ה'.

אכתבים

ארחקים

דיאניס - אורס 19/1/65

פזורה הוקרה!

אין דיפ מילום, כפי זקטא אג רגלי העדווערטי, אפ האסון
החמור שפגז קכס זס פליכא של יצחק. לפני שזוג ספרות
חכמי מהלויגו, וטנס מהאשגא מחמלהמה הכפרה. הדבר
קרה קאופן כה האומי אדגי צפוי - שהשאר אג כולנו
לדי אונקס אדלי גושיה...

אחזשה, צפ זקרק לא נודתי אפילו זס באן, אדריץ
שאירז ניסון הייג מחולף זוכה, אלויה חכמי רק אמאל
הדבר. הדורק שוחתי זס משפחה וסיפור זס הגרמאגס
פירט שיקלו מחכה פניו ומחזקו הכעלי קפוישגס
הכאשורה אגא אכז באו לא הפיש קטק צפ שהא
פירטו דמר...

אין וודו שאין גנחחים זס מאדושה הכפרה,
אבל מילמ לבוסיקי שלמחצי קנו כל הסוז
אמצנה שיקיזים אלה זאכל להושיט מכאן,
כדי ערקת זאוק

קבילתא אג קישו משגפלתן חזוקים
קאטונק האכזכ.

שלך
אנוה ארח

חברים יקרים,

בצער רב ובלב דואב קבלתי את מכתבכם ובו הידיעה הקשה על פטירת יצחק.

הכרתי את יצחק לפני 15 שנה, כאשר הוא בא יחד עם קבוצה מקבוץ געש כקבוצת עזרה לקבוצנו. ומאז לא נפגשנו. ורק כעת נפגשנו שוב, כאשר נסענו שנינו לבקר את משפחותינו. כמובן, בקשנו עוד בלודאם אפשר לקבל מושבים סמוכים במסוס, היות שמקודם היו לנו מושבים מסומנים. התשובה היתה שלילית. אבל גם כך הינו סמוכים. יצחק ישב בדיוק מולי במושב לפני. הינו זריכים לחכות למסוס ברומא כ-5 שעות. קבלנו לכן חדר במלון של שדה התעופה. התגוררנו כמובן יחד באותו החדר. מרומא בקשנו שיתנו לנו מושבים סמוכים, ז.א. אחד ליד השני, ודבר זה בוצע באמת. כל משך הנסיעה עד סאן פאולו וגם הישיבה ברומא לא נפרדנו אחד מהשני. כל הזמן הזה לא הרגשתי שום דבר חסוד היכול לעורר בי ספק במצב בריאותו של יצחק. גם יצחק עצמו לא התלונן על בריאות לקויה. אמנם בעיני היה נראה קצת עייף, אבל 15 שנה לא ראיתיו. דרך אגב, גם במסרד הנסיעות בתל-אביב היה נראה לי כאדם עייף אבל שוב פעם, הרבה שנים עברו מאז פגישתנו הראשונה ויכול להיות שהזמן עשה את שלו. האדם במשך השנים משתנה. כל זמן הנסיעה היה יצחק מאד שמח ודיבר הרבה בנדון. היה שמח על פגישתו עם משפחתו. בדאקר, כידוע, די חם. כשירדנו שם לחניה ל-15 דקות, יצחק בכלל לא התלונן על חום. גם אני לא ראיתי שנוי במצבו של יצחק כאן בדאקר. ברצוני לציין עוד דבר. על כל שמחתו של יצחק במשך הנסיעה, כיסה ענן אחד, ועל זה דיבר כל הזמן במין פחד מה.

יצחק סיפר לי כי בכיסו יש לו שני דרכונים. אחד ישראלי ואחד ארגנטיני. משום מה יצחק נורא פחד מזה. הוא אמר לי, כי אינו יודע איך לנהוג בנידון, ובאיזה דרכון להשתמש. אם להגיד את האמת, יצחק כעס במקצת על משרד הנסיעות בתל-אביב ועל חברי הקבוץ אשר שיפלו בבעיה וידעו כנראה על המצב, לא קבל מהם הדרכה בנדון. (אני מוסר דברים אשר שמעתי מפיו וגם אם מותר לי, קצת מהתרשמתי).

נסיתי להרגיעו, באומרי כי הכל יעבור בשלום - ברומא, יצחק גם דיבר עם נציג אל-איסליה בענין הדרכונים. הם דיברו ספרדית, כך שלא יכולתי להבין את דבריהם. אבל אחרי שיחה זו יצחק היה מאד רגוע. ובאמת, כל זמן הסיסה אחר כך הפסיק לדבר על זה. רק כאשר התחלנו להתקרב ליעדנו, שוב התחיל יצחק לדבר על הדרכונים. יצחק פחד

מאד מבעיות עם שלטונות ארגנטינה. חוץ מדבריו אלה,
יצחק היה במצב בריאות כאשר נפרדנו, בדיוק כמו בעת
הפגישה ב ל ו ד.

קבלו את תנחומי הכנים.

הנני משתתף בצערכם וצער המשפחה על האסון הכבד אשר
פקד את כל הקבוץ והמשפחה.

נ. סביליאנו

דבורה יקרה!

נסיתי לכתב לך באנגלית - כי רציתי שדברי יגיעו אליך ללא תרגום של אנשים אחרים. אבל האנגלית שלי היא כה דלה שלא יכלתי לבטא את כל אשר ברצוני לומר.

אני רוצה שתדעי שכולנו מבינים שאסון זה שלקח מאתנו בן ואח, הורס אותך בזה שהוא משאיר אותך בלי בעלך - שאנו יודעים בבטחה שהוא העריץ אותך ומשאיר את בניך ללא אב - אותם הבנים שהוא כה התנאה בהם... כל המילים שאני אכתוב אכן לא יוכלו לשקף את רגשותינו ואת כאבינו.

כבר עבר שבוע ועדיין אינני יכולה להאמין שחיי תמו במהירות כה גדולה ובאופן כה מזעזע. אפילו הרופאים עצמם לא יכולים להבין.

עכשיו, כשמהרהרים בהתפתחות המחלה בשלבה האחרון, הם מעיזים לומר שאולי היתה זו סכרת מחלה אשר ללא טפול רפואי הרסה את גופו ושהמסבר בא כתוצאה מהעייפות והמתח לקראת הנסיעה. מסבר שהיה פורץ אולי בזמן מאוחר יותר ובגלל כל סיבה אחרת, היות ולגוף לא היתה כל צורת התנגדות למחלה לאחר זמן כה ממושך של חולשה.

הייתי רוצה לבחור את המילים כדי שלא תראי בהן איזו טענה - אנו סבורים שלו ידעת על מצבו היית עושה הכל בכדי להצילו... ואנו מודים לך - הורי, אחותי ואנה על כל האושר הרב והאהבה הרבה שהענק לו בשנים שהייתם יחד.

אנו יודעים שהוא אהב אותך ואת הילדים יותר מכל דבר אחר בעולם. בגלל זה ובגלל כל מה שהוא אמר כשהיה כאן, אנו מבינים שאת צודקת ושאיפתו היתה להיות בחזור.

נראה לי שכל הדבר הזה הוא חלום בלהות נורא, אבל זאת האמת האכזרית...

יש לי הרגשה שאני שומעת אותו כשחזרנו מרופא הגרון, ביום השלישי, כי חשבנו שזו מחלת גרון, וכשהצעת לי אולי כדאי לו להשאר כאן יותר זמן כדי שיבריא, הוא כ"כ כעס שממש נבהלתי ולא ידעתי איך להרגיעו. אהבתו, נפשו, ליבו היו אתך, דבורה, עם הבנים, ועם כל הקבוץ.

מראי'נותינו

לאן פנינו מועדות? ("ניבים", דצמבר 1965)

...השתחררו המגוייסיים מהצבא והחיים התחילו לזרום המסלול הרגיל. הבעיות שהן מנת חלקנו מזמן רב וטרם מצאו את פתרונן, הולכות ומחריפות. בבית קיימת הרגשה של אי-נחת והתמרמרות. יש משרוטן על ענייני עבודה, ומי על שלא קיבל את המגיע לו. המצוקה הכלכלית לא פסקה, ולענייני כל אין פרספקטיבה ברורה של מוצא. אם נצטרף לשלל הבעיות החברתיות את המבוכה הרעיונית הכללית, פירוש הדבר אנו עומדים בפני אחת התקופות הקשות ביותר. ניצבת לפנינו השאלה באיזו דרך ללכת כדי להבריא את המצב, להחזיר את האימון של החבר במוסדות ואת מרות הקבוץ על החבר. עלינו ללחום נגד האנארכיה, להרחיב את הנושא בעול ולספק את הצרכים החיוניים. יש ללכת לקראת החבר ולפתור בעיות צריכה אשר מזמן דורשות תשובה. יש להבטיח שירותים ציבוריים תקינים (קומונה, סניטריות) ולממש את ההחלטות בדבר רמת החיים.

יחד עם זאת צריך להחדיר בהכרת החברים שהמפתח לכל הבעיות הוא בשיפור מצבנו המשקי. אם רצוננו לקיים רמת חיים הוגנת שומה עלינו לשקוד על תכנון המשק, להבטיח מקורות הכנסה נוספים, להנהיג משטר של סדר ותיכנון. רצוני להדגיש את הנקודה האחרונה כי היא מאוד מאפיינת אותנו. לא מעט כספים יורדים לטמיון דרך חורים מרובים וגדולים כמו הכלכלה, חומרים המתקלקלים בחצר, נסיעות מיותרות, בזבזו בחשמל, ועוד. עם הרחבת השירותים, הלחץ על סידור העבודה גובר. אין זאת בעיה מיוחדת שלנו, אך אם לא נרצה ללכת בדרך הציניקנים הטוענים שהתשובה היא... בלשכת העבודה, עלינו ללכת בדרך המשקים המקפידים על יום עבודה כדרוש ויעול מוגבר. בטוחני שאנחנו לא שקדנו מספיק על בעיות משטר העבודה ויעול. אלה הן סוגיות אשר תמיד אפשר להתקדם בהן ולשפר. כי אם לא תהיה הרתמות כללית של החברה לשנוי פני הדברים כי אז חולשת הדעת תשתלט עלינו ואנו נגיע למבוי סתום.

הקיבוץ בהתלהבותו האידיאלית (דברים בבירור רעיוני) (פורסם ב"ניבים", דצמבר 1956).

...ההכרעה בין ישראל לבין ערב לא תקבע בשטח הצבאי. בעית השלום, זוהי בעיה מדינית. מלחמה מונעת מציגה אותנו כתוקפנים ואת הערבים כשוחרי שלום. מלחמה כזו יכולה להיהפך לקוריאנה שניה. גם אם ננצח לא יתנו לנו

לקצור את פרי הנצחון. לא בטלנו אפשרות של סיבוב שני ולא את המשך המלחמה הזעירה. עדיף היה השלום המצורער וחיוזק המדינה כדי להרתיע את האויב.

הנימוק שהזמן פועל לרעתנו הנו פסול. עם שנוי המשטרים בערב יש סיכוי לשנוי היחס לישראל טוב שמפלגתנו לא נקטה עמדה של "תבוסנות מהפכנית" ולא צודקים אלה הטוענים שהיא גימגמה. המערכה היתה במהותה הגנתית, אבל לפי דעת מומחים צבאיים המערך המצרי לא היה תוקפני ולא היתה צפויה לנו התקפה בעתיד הקרוב. חלק מכוחו של נאצר נשבר, אבל מצבנו הבינלאומי הנו חמור פי כמה. בריה"מ לא מותרת על השפעתה באיזור והיא מוכנה להפקירנו. אין לנו תקווה לשלום אלא בהפגת המלחמה הקרה, בניאוסרליזציה של האזור.

מכירות על השטח (עלון "ניבים", נובמבר 1958)

בשנים האחרונות התחיל להיות דבר רגיל. אצלנו, למכור גידולים על השטח שלא יהיה צורך להשקיע ימי עבודה באיסוף היבול או להסתכן בשיווק או בפגעי טבע. לפעמים העיסקה כדאית, מבחינה מסחרית גרידא וזה מחזק את רצונם של החברים הרואים בדרך זו פתרון להרבה קשיים בהם נעמד החקלאי עד שמשיג את תמורת עבודתו.

עלינו לבחון אם השיטה הזאת מתאימה לנו, אם היא כשרה למשק הקיבוצי ומסרת את מטרותיו.

המחייבים שיטה זו שוכחים לפעמים את ההגיונות המסחרית המינימלית. שיטה זאת, בטוח קצר, נראית מאד כדאית אבל אם נבחון אותה בצורה יותר יסודית, נראה שבביצועה טמונות לא רק פגיעה בעקרונות אלא סכנות לקיום המשק הקיבוצי בעתיד.

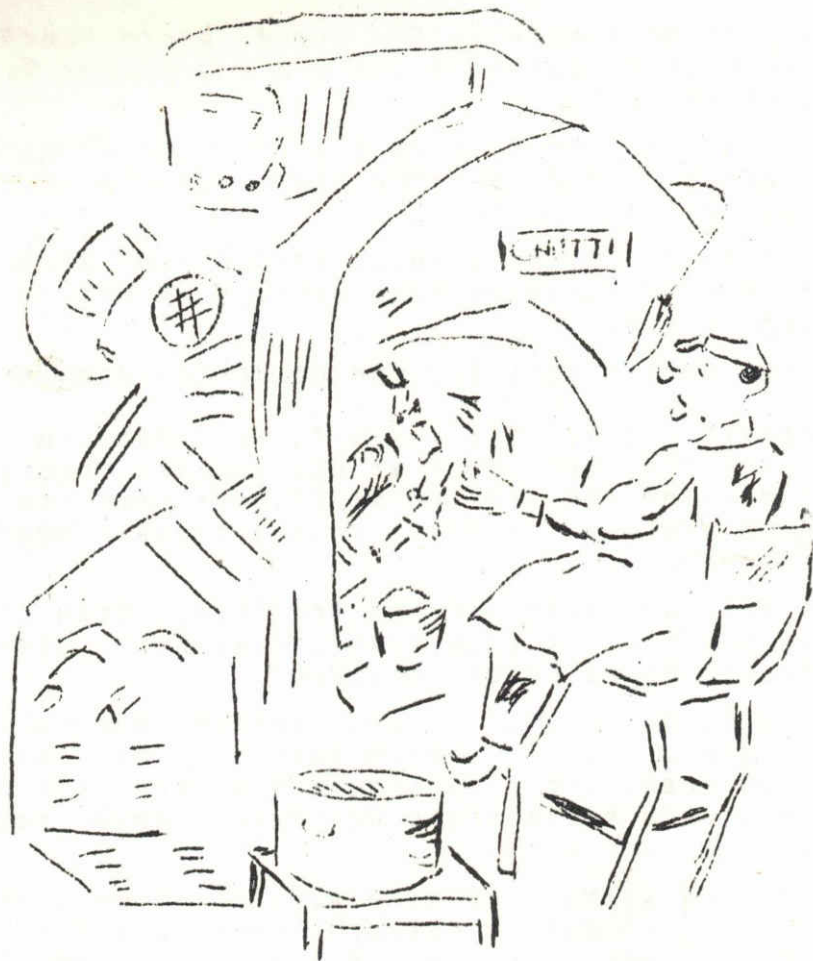
מאז ומתמיד לחמה התנועה שלנו בעד מוסדות הקואופרציה. ההסתדרות מתחה ביקורת על גלויים של ביורוקרטיה, שחיתות וחוסר יעילות, אבל לא חייבה אף פעם פירוק כלים אלה. תנובה, על כל חסרונותיה, היא גם היצרן החקלאי ומבטיחה לו מחירי מינימום. אמנם לא תמיד מחירים אלה הם התמורה ההוגנת המגיעה לחקלאי, אבל קיום מוסד משווק זה מהווה מנוף במאבק להגנה על הרנטביליות של הגידולים.

הבה נתאר לעצמנו מה היה יכול להיות מצב של ההתישבות העובדת בהיעדר תנובה, ותחת שלטון אנארכי של שוק קפיטליסטי: הספסרות היתה פורחת, משתלטת על השוק ומנצלת עד מאקסימום את החקלאי: תוכנית הגידולים היתה צריכה להיות בעלת אופי קוניוקטורלי ודבר זה היה פוגע

בכלל בעצם קיומו של המשק החקלאי. הפרות בעקרון של
שיוק מאורגן מחלישות את תנובה, משרתות את הריאקציה
שחלומה הוא להרוס את המכשירים הכלכליים של תנועת
הפועלים.

האסיף מהווה חלק ניכר של ימי העבודה המושקעים
בגידולים. המקרה שעליו אנו דנים כעת, פירושו הכנסת
עבודה שכירה בעקיפין, תופעה שנוגדת את מהות הקיבוץ.
לבסוף, כגלוי פארדוקסלי לכל פועל וציבור סוציאליסטי,
היבול נאסף בדרך כלל ע"י פועלים בלתי מאורגנים, נשים
וילדים, ונקודה זאת משמעותה גלויה לעין.

ברור לי שלערוך תוכנית משקית שתתאזן גם מבחינת ימי
העבודה וגם מבחינת ההכנסות, זאת לא מלאכה קלה.
שמירה על עקרונות מעמידה אותנו מול קשיים, אבל אלה
נובעים ממצבנו המיוחד של קומונה בתוך משטר
קאפיטליסטי, ובעמידתנו במבחנים אלה יחדף גורלנו
לעתיד.

ברטווי

כחמ

בראשית היו רק שני כלים, מחרטה ומקדחה. מעליהם סככה, ומסביבם חנוף של ראשון.

זאת תחנה ראשונה בהסטוריה של המפעל שלנו.

מיצרים חלקים לאוטומובילים, אחר כך, הזמנות מהצבא הבריטי ובעזומה של מלחמת העולם, מופיע לסטר - מכונת היציקה הראשונה.

יוצקים טבעות של פליז לצבא הבריטי.

מעבדים ברזי פליז מיציקות חו"ל וכמובן, חלק גדול מהם נוזל.

ריח של שמן חרוך ממלא את חדר היצור, מכונת ההחלטה
נתקה את המכונה מבסיסה וה פ ו ס ו ס ו ם התחילה לנוע.
היא קבלה צו פנוי.

ה-פ ו ס ו ס ו ם, מפלצת בת 40 טון והיא כבר לא בעירה,
הגיעה אלינו בשנת 1951 ושרתה אותנו בנאמנות הרבה
שנים... הבריזה והבריזה...

קופסאות חשמל, ברזים... אמנם, הזדקנה יותר ויותר
התבלט חוסר יכולתה למלא אחרי הדרישות של היצור,
ההולכות וגדלות...

הרבה ימי מחלה ללסטר, אבל כשהיתה בריאה, היתה עובדת.

ואז הופיעה הנכדה:- ה ג נ ו ס י, עם 7 המנועים
משלה, אבל היא יכולה לעבד עד 20. והתוצאה פשוטה:-
זוית פליז, מעובדת בדיקנות עד 2", בלי הרבה רעש,
נותנת את שלה - זויות פליז, ברזים, קופסאות חשמל
ועוד ידה נטויה.

הלילה עוטף את המפעל, בחגורת קור וחושך, שעות מספר
בטרם בוקר, הוא כבר נמצא במפעל. לפעמים הוא מקדים
את היוצקים שבאים למשמרת הראשונה.

נדלק האור, התנור מתחיל לחמם. בזריזות ובתמדה, הסבא
עובד. הפעם הוא מרכיב גומיות במצמידים. הקצב המהיר
הרגיל של הסבא, הידים קשישות, אבל מנוסות, עמלות
ועמלות... יום עבודה הרגיל של המפעל; התחיל והסבא
כבר גמך את הארגז.

אמנם היא רק עובדת שלוש שעות אבל בסיימה את עבודתה
במפעל, רואה את התוצרת המעובדת. המברזים עולים
ויורדים, וקופסה אחרי קופסה מוברזת. בתנועותיה,
זריזות, היא מספיקה למכונה, שלא יודעת מנות... עד
שמברז נשבר...

חולפות דקות מספר, עד שהיא מוצאת את צבי ומבקשת
מברז חדש.

העבודה מתחדשת. זרם בלתי פוסק של קופסאות חשמל
מושלכים לחבית.

יצחק ח.

לפתח

133 אלף ברחוב

זרועותיהם העצומות של עמאזי הטלגרף

אזר התוף שבאזני כקליע

חצר לתוק חזי

וקרא את הסיסמאות

(מחשבות עצבניות עשנו

ליצ חלונות בתי הפסול)

מאחורי העמאזיק

התחפרו האתיות כסביניק

(האתיות עמבו על המשמר

ובלוחו על מפתח המלחמה)

מחוי שנהפך לרחקול האזיע

הלידה הולך ומתעצב בעיני האויב

לאז נצוק עמ של צוק בעיני

אחזת רובה בכל אחת מידיה

ל ב י

שהפק למק כנפי יונה

ברכה לשלוק

כאילו היתה זו הקרובה בידיבות

הניף שיריק

כדלעיק ברוח.

י 3 ח ק

(תרגמה מספרות ל.)

13/11/65.

(I)

כצבור, צי: צ'רל, אלדו

בירוקי: מילון מה ביקר
הישרוקי, אלו בה פ' צ'רלם, הנותן, אכס' באק
אנויטיון - חתמת ההואלנה, האתן, בקוטג
מדי הישרוקי, החבו צ'רלם, קצין שבטיו אלי, שבוני
אלצקן, אכס' 15 ש"ח - המהקרני, ה"ל' קס נסח
קדלי, הונוק, אס"ח, פ"א"ח (הרצ"ח) קס אכס', היו
ככל זלוג, ואג' נאוק, הולמ' קדלי, אלכס' 15
קס ו דל"ה, ה"מאן, קצין המהר, אכס'
סכ"ג - אכס' חתמת, ה"מאן, אכס'
הולמ' א, קצ"ח, אכס' קצ"ח, ה"מאן, אכס'
אלדו? ה"מאן, אכס' קצ"ח, ה"מאן, אכס'
חומר אכס' א, ה"מאן, אכס' קצ"ח, ה"מאן, אכס'
נור"ק אכס' אכס' אכס' אכס'
פ"ה ידלו אלדו האכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'
אכס' אכס' אכס' אכס' אכס' אכס'

